

UDC 330:658.1.01:[005.7:005.53]

JEL classification: D89

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.008>

Євген ЦІКАЛО,

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
проспект Свободи, 18, м. Львів, 79008, Україна,
e-mail: yevhen.tsikalo@lnu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-8051-9299>

ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНОГО БАЗИСУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Цікало Є. Теоретико-концептуальні основи реалізації інтеграційного базису системи управління суб'єкта господарювання. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 2. С. 8–19. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.008>

Tsikalo, Ye. (2022). Teoretyko-kontseptualni osnovy realizatsii intehratsiinoho bazysu systemy upravlinnia subiekta hospodariuvannia [Theoretical-conceptual fundamental of implementation of the integration basis of the management system for the business entity]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 2, 8–19. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.008>

Анотація

Вступ. Побудова і функціонування інтегрованої системи управління суб'єкта господарювання передбачає задіяння її інтеграційного базису для втілення інформаційних та економічних якісних властивостей управління в управлінських рішеннях. Розробка теоретико-концептуальних положень з формування підґрунтя (підоснови) реалізації інтеграційного базису системи управління і визначення елементів забезпечення реалізації в інформаційно-економічній площині управління увійде в дослідницьку платформу створення інтегрованих управлінських рішень.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні інформаційно-економічних передумов та концептуальних елементів процесу реалізації інтеграційного базису системи управління діяльністю суб'єкта господарювання як набуття-становлення в системі інтеграційних ознак базису.

Методи дослідження. Для розкриття змісту реалізації інтеграційного базису системи управління на уніфікованих принципових положеннях і стандартизованих елементах звітності й систем управління застосовано поєднання дедуктивного та індуктивного методів набуття-становлення інтеграційних ознак базису.

Результати. Якісно оцінено властивості стандартів з інтегрованого звітування і стандартів систем управління щодо визначення передумов

здіяння інтеграційного базису. З'ясовано, що зміст підґрунтя становитимуть базові категорійні елементи, які уніфіковано представляють на рівні категорій менеджменту спільність принципів положень і структурних елементів інтегрованої звітності й систем управління, що інтегруються в систему управління (менеджменту) суб'єкта. Запропоновано реалізацію інтеграційного базису представляти як процес набуття-становлення загальносистемних інтеграційних ознак за базовими категорійними елементами.

Перспективи. Перспектива вбачається у поширенні теоретико-концептуальних положень викладеного підходу до реалізації інтеграційного базису на сферу самоорганізаційного управління із забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання.

Ключові слова: базовий категорійний елемент, інтеграційний базис, інтеграційні ознаки, інтегрована звітність, інтегрована система управління.

Формули: 0, рис.: 1, табл.: 0, бібл.: 12.

Yevhen TSIKALO,

PhD (Economics), Associate Professor of Department
of Accounting and Audit, Ivan Franko National University of Lviv,
Prospekt Svobody, 18, Lviv, 79008, Ukraine,
e-mail: yevhen.tsikalo@lnu.edu.ua
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-8051-9299>

THERETIC-CONCEPTUAL FUNDAMENTALS OF IMPLEMENTATION OF THE INTEGRATION BASIS OF THE MANAGEMENT SYSTEM FOR THE BUSINESS ENTITY

Abstract

Introduction. Construction and operation of the integrated management system of the business entity involves the use of its integration basis for the implementation of information and economic quality properties of management in management decisions. Development of theoretical and conceptual provisions for the formation of the subbasis for the implementation of the integration basis of the management system and determine the elements of implementation in the information and economic management will be included in the research platform for integrated management decisions.

Goal. Theoretical substantiation of information and economic preconditions and conceptual elements of the process of realization of the integration basis of the management system of the business entity, as the acquisition-formation in the system of integration signs of the basis.

Research methods. To reveal the content of the implementation of the integration basis of the management system on unified principles and standardized elements of reporting and management systems used a combination of deductive and inductive methods of acquisition-formation of integration features of this basis.

Results. The properties of integrated reporting standards and standards of management systems (subsystems) have been qualitatively assessed in order to determine the

preconditions for using the integration basis. It is established that the content of the foundation for the implementation of the integration basis will consist of basic categorical elements. These elements represent the general principles and structural elements of integrated reporting together with integrated management subsystems. They represent the general principles and structural elements of integrated reporting together with integrated management subsystems

Perspectives. *The perspective is seen in the dissemination of theoretical and conceptual provisions of the above approach to the implementation of the integration base in the field of self-organization management to ensure sustainable development of the business entity.*

Keywords: *basic categorical element, integration basis, integration signs, integrated reporting, integrated management system.*

Formulas: 0, fig.: 1, tabl.: 0, bibl.: 12.

JEL classification: D89.

Постановка проблеми. Суб'єкт господарювання як відкрита система намагається прагматично інтегруватися із зовнішнім середовищем, отримуючи вигоди від інтегрованої взаємодії із зацікавленими сторонами. Курсу зовнішньої інтеграції підпорядковуватиметься внутрішньосистемна інтеграція. У результаті емерджентного поєднання цих видів інтеграції утворюватиметься загальносистемний синергетичний ефект управління. Тому в дослідженні передумов і фактажу досягнення цілісної інтеграції необхідно системно опиратися на інтеграційний базис (платформу), що становить сукупність системоутворювальних елементів управління (структурованих елементів системи управління суб'єкта з відповідним категорійним управлінським змістом) з інтегративною (емерджентною) якістю, ідентифікованою за інтеграційними ознаками та досягнутою в самоорганізаційному управлінні.

Провідну роль у формуванні інтеграційного базису відводимо інформаційно-економічному «вектору» управління. Інформаційно-економічний контекст управління не абсолютизується, а розглядається у зв'язку з іншими аспектами управління (через інформаційно-облікові зв'язки), враховуючи як прямий вплив економічної діяльності (бізнесу) на екологічну й соціальну сфери, так і зворотний вплив. Економічна складова усієї комплексної діяльності оцінюватиметься і переоцінюватиметься з інтегрованим урахуванням названих впливів. Прагматичний зміст економічних рішень доповнюється категоріями відповідальності й гармонізації, невіддільними умовами життєздатності й розвитку суб'єкта. Інформаційна забезпеченість суб'єкта та обізнаність зацікавлених сторін з інвестиційно-іноваційної конкурентоспроможності, на економічній основі мають дати, за системно-інтегрованим підходом до управління, оптимально найліпші як індивідуальні результати, так і суспільні результати-блага.

Отже, для досягнення системою управління суб'єкта статусу інтегрованої необхідно, щоб інтеграційний базис змістовно формувався в інформаційно-економічній площині управління, реалізуючи інформаційні й економічні якісні властивості управління. На інструментальному рівні управління потрібні конструктивні елементи такого інтегрування, що обумовлює необхідність дослідження теоретико-концептуальних основ їх створення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтегрована система управління (ІСУ) суб'єкта господарювання будується, як така, що набуває офіційного статусу, на стандартах систем управління ISO та інших міжнародних стандартах, які належать до сфери діяльності суб'єкта та його суспільної значущості. Стандартизовані системи управління є модулями (модуль-стандартами) забезпечувальної підсистеми впровадження і функціонування стандартів («крос-підсистеми»), які втілюються («імплементуються») у традиційних типових функціональних підсистемах обліку, маркетингу, управління виробництвом та інших. Водночас загальноприйнятою в частині інформаційного забезпечення ІСУ є підсистема звітування, яка розвивається як система корпоративної звітності. Ця підсистема також унормовується насамперед регламентованими обліково-фінансовими стандартами звітності, а також розширюється в напрямі нефінансової звітності. Об'єднання фінансової і нефінансової інформації на корпоративному рівні широко представлено інтегрованою звітністю (за стандартом IIFR [1]) та пов'язаними з нею звітністю про сталий розвиток (за стандартами GRI [2]) і галузевою звітністю за американськими бухгалтерськими стандартами у сфері сталого розвитку (SASB [3]). На практиці у зв'язках підсистеми звітування з іншими підсистемами ІСУ відбувається прикладна інформаційно-технологічна інтеграція в інформаційній системі суб'єкта відповідно до конфігурації системи управління. З огляду на підтримання інтегрованої структури, зміни в конфігурації (наприклад, приєднання нових модулів-стандартів, нових функціональних підсистем управління або уведення нових форм звітності) мають базуватися на концептуально закріпленій уніфікованій конструкції інтегрування. Так, інтеграцію модулів-стандартів систем управління можна провести на основі уніфікованої HLS-структури стандартів ISO цих систем [4]. Зв'язки підсистеми звітування із «крос-підсистемою» можуть встановлюватися з допомогою запропонованих, в межах корпоративного діалогу CRD зі звітування за IIFR, таблиць сполучності структурних (змістовних) елементів їхніх стандартів [5]. Водночас застосування цих підходів стикається з потребами: з одного боку, розробки сполучності підсистем за параметрами, які підтверджуватимуть базування на інтеграційній платформі, що проявлятиметься як досягнення інтеграційних ознак в базисі; з іншого – з потребою врахування зв'язку підсистеми звітування з процесами ухвалення і реалізації управлінських рішень, за якими, власне, набудатимуть змісту інтеграційні ознаки, перетворюючи ці процеси в інтегровані, та ще й із елементами самоорганізаційного управління. Проектант, який користуватиметься посібником ISO з інтегрованого використання стандартів систем управління [6], також потребуватиме концептуального закріплення параметризації інтеграційного базису сполучності підсистем управління. На вирішення цих інтеграційних питань спрямуємо дослідницький пошук.

Постановка завдання. Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні інформаційно-економічних передумов та концептуальних елементів процесу реалізації інтеграційного базису системи управління діяльністю суб'єкта господарювання як набуття-становлення в системі інтеграційних ознак базису. Теоретичні конструкції інтеграційного супроводу управління шляхом реалізації інтеграційного базису на інформаційно-економічній основі процесів прийняття

і реалізації управлінських рішень становитимуть концептуальну основу інструменталізації рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Окреслимо передумови формування інтеграційного базису в інформаційно-економічному контексті управління з огляду на інформаційно-економічний вид інтеграції як провідний, обґрунтований в авторській роботі [7].

Зовнішні зв'язки суб'єкта проявляються на інформаційно-комунікативному рівні взаємодії із зацікавленими сторонами. Інформаційний контакт із зовнішнім середовищем відбувається через звітність як інструмент інформування про результати діяльності і стан суб'єкта. Інформаційна презентабельність звітності має підживлювати суб'єкта і зацікавлені сторони бути схильними до зовнішньої інтеграції і запуску міжсуб'єктних інтеграційних процесів. Відповідно треба аргументувати вимоги до внутрішньогосподарського управління для забезпечення внутрішньої інтеграції у поєднанні із зовнішньою, а отже, налагодження внутрішніх інтеграційних процесів. Загалом внутрішні і зовнішні інтеграційні процеси мають стикуватися в межах узгодження тактики і стратегії управління і розглядатися як єдиний цілісний процес. Загалом треба оцінити передумови інтегрованого формування звітної інформації з огляду на інтегративну адекватність функціонування системи управління суб'єкта господарювання.

У розроблених в Україні Методичних рекомендаціях зі складання звіту під назвою «Звіт про управління» (далі звіт з управління) зазначено, що звіт «... містить достовірну фінансову та нефінансову інформацію про діяльність підприємства, його стан і перспективи розвитку та розкриває основні ризики й невизначеності його діяльності. Аналіз діяльності, стану та розвитку підприємства проводиться на основі врахування розміру та виду діяльності підприємства й охоплює як основні фінансові, так і нефінансові (якщо необхідно) показники діяльності щодо певного виду діяльності, у тому числі інформацію екологічного та соціального характеру, з посиланням на відповідні показники річної фінансової звітності та пояснення щодо сум за відповідними показниками (якщо доречно)» [8]. Звіт з управління містить елементи інтегрованого звіту і звітності про сталий розвиток. Для нього властива інтеграція вищого порядку, базована на комплексі фінансової і нефінансової інформації. Зміст звіту – інформаційне відображення результатів управління господарською діяльністю з урахуванням впливу інтеграційних процесів на бізнес-процеси, з метою забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання, враховуючи і супроводжуючі їх процеси організаційного-функціонального управління (наприклад, обліковий, контрольний-аналітичний та інші процеси, у межах процесів адміністрування, маркетингу, виробничо-технологічного менеджменту тощо). Оцінно-аналітична економічна характеристика бізнес-процесів не буде однозначною в інтеграційному контексті управління ними. Економічні вигоди корелюватимуться із задоволенням важливих соціальних та екологічних інтересів і становитимуть оптимально збалансоване відображення взаємовпливів усіх сфер діяльності. Результат дії інтеграційного чинника управління в економічному вимірі стає інформативно оптимальним.

Методичні рекомендації зі складання звіту з управління відповідають, за структурно-змістовним наповненням, вимогам гнучкого підходу (з огляду на специфіку

діяльності суб'єкта), невичерпаності та доцільності розкриття звітної інформації, зазначеним у Директиві 2013/34/ЄС і доповненій до неї Директиві 2014/95/ЄС [9, 10]. Але рекомендації не розкривають принципових засад та методологічних основ формування звітної інформації як інтегрального продукту управлінської діяльності, спрямованої на забезпечення стійкості станів і результатів досягнення сталого розвитку. Адже у пункті 11 Директиви 2014/95/ЄС наголошено на важливості звітності про корпоративну стійкість та акцентовано на розгляді підприємствами можливості інтеграції інформації про стійкість у циклі формування звітності. Також звернено увагу на заохоченні і сприянні практиці інтеграції фінансової та нефінансової інформації з урахуванням досвіду складання звітності за інституційно чинними, як базовими, концептуально і методологічно означеними, а також стандартизованими розробками ("frameworks"). Надавши у звіті з управління нефінансову інформацію для взаємопов'язаного використання з фінансовою з метою забезпечення належної презентативності діяльності (на основі корисності, об'єктивності, розгорнутості-аналітичності, релевантності інформації), підприємства можуть гнучко застосовувати, як зазначено в пункті 9 Директиви 2014/95/ЄС, як міжнародні, так і національні (на базі ЄС) "frameworks"-розробки.

Дотримуючись такої настанови, Європейська Комісія розробила і запровадила у використання (з 2018 року) Методичні рекомендації – керівні принципи ("guidelines") щодо нефінансової звітності, як допомогу підприємствам для реалізації Директиви 2014/95/ЄС [11]. Ці рекомендації доцільно застосовувати як допоміжний інструмент для використання національних Методичних рекомендацій до звіту з управління. Практика національного звітування ставатиме синхронізованою з європейською нормативною базою звітування. Концептуальні й методологічні положення (як принципи), закладені в європейських рекомендаціях, актуальні у дослідженні інтеграційної проблематики інформаційного забезпечення менеджменту.

Структура та змістове наповнення звіту з управління не є вичерпними. Підприємства можуть надавати додаткову інформацію, яка буде корисна для зацікавлених сторін та не зумовить втрати. Стандарти систем управління, що запроваджуються, також інтерпретуються в середовищі суб'єкта господарювання, з урахуванням специфіки діяльності й використання інструментів реалізації. Тому важливим для інформаційного відображення діяльності та управління, а отже, економічного обґрунтування рішень, є застосування принципових положень стандартів звітності й систем управління.

Конкретне застосування принципових положень в інформаційно-економічному механізмі управління (з проєкцією на інструментарій ухвалення і реалізації рішень) передбачатиме задіяння базових елементів, інформативно та економічно означених (вивірених) для управлінських рішень. Назвемо такі елементи категорійними, з точки зору їхньої уніфікованості на основі теоретичного узагальнення і практичної прийнятності для застосування. Вони виступатимуть в ролі категорійного інформаційно-економічного інтерфейсу (як уніфіковані інформаційно-економічні елементи, відповідні категорійним поняттям менеджменту) зі звітністю (інформаційними блоками) і стандартами систем управління, забезпечуючи їхню відповідність.

Враховуючи настановні (принципові) положення директив та рекомендацій щодо призначення звітності з фінансової і нефінансової інформації та завдань з її розкриття, а також положень стандартів систем управління, ключовими інформаційно-економічними мітками-маркерами, що асоціюються з корисністю інформації та на яких фокусуватимуться інтереси з досягнення інтеграції діяльності та управління нею, будуть базові категорійні елементи (БКЕ):

- концептуальна основа управління діяльністю і спрямованість рішень у середовищі управління (концептуалізація управління);
- стратегічна налаштованість діяльності (бізнес-стратегія);
- абстрактне (формалізоване) представлення діяльності (бізнес-модель);
- просторово-часова параметризація діяльності (бізнес-план);
- бізнес-процесне структурування (об'єктність) діяльності для інтерпретації її бізнес-моделі на операційному рівні управління (бізнес-процеси);
- результати діяльності (підсумкові і на стадії формування; ефективність);
- стан суб'єкта (фіксований у часі як підсумковий, так і ситуативний; стійкість);
- впливи ризиків на діяльність та можливості адекватного реагування на них;
- перспективи діяльності та розвитку і пропозиція на майбутнє.

Ієрархічна впорядкованість базових категорійних елементів у поєднанні з їхньою мережевою сполучністю дає змогу інформувати про кожний елемент, комплексно відображаючи зв'язки з іншими та забезпечуючи інформаційно-економічну основу інтегрованих управлінських дій-рішень.

Кожний базовий категорійний елемент представлений сукупністю змістових характеристик. Наприклад, змістовими характеристиками бізнес-процесів будуть:

- видова відповідність між бізнес-процесами і діяльністю;
- структура та інноваційність бізнес-процесів;
- процесний ландшафт (модельне представлення бізнес-процесів як структурно-просторове розміщення і функціонування в середовищі діяльності) ;
- операційно-ресурсна параметризація бізнес-процесів;
- чинники впливу і ризики у здійсненні бізнес-процесів: ідентифікація й оцінювання;
- можливості (економічно й технологічно обґрунтовані) нейтралізації збоїв у бізнес-процесах та їх перебудови (реінжинірингу);
- вплив результативності (ефективності) бізнес-процесів на стан суб'єкта господарювання (враховуючи суттєвість і критичність впливу) та доцільність застосування бізнес-процесів у майбутньому;
- прикладні інформаційно-технологічні засоби інжинірингу операційного управління і реінжинірингу бізнес-процесів.

На змістовних характеристиках БКЕ проявлятимуться ознаки інформаційно-економічної інтеграції. Дотримання принципів інтеграції фінансової і нефінансової інформації (інтегрованої звітності), як виконання на їхній основі інтеграційних вимог шляхом реалізації завдань-запитів на інтеграцію щодо базових категорійних елементів, призведе до набуття системою управління, процесами в ній та інформаційним відтворенням («картиною») життєдіяльності суб'єкта, інтеграційних ознак (рис. 1). Такі ознаки утворюватимуться із загальносистемних інтеграційних ознак, з якими можна ознайомитися в роботі [12]. Назвемо утворені ознаки категорійно-орієнтованими, тобто

такими, що інтерпретовані через БКЕ (утворені за змістовими характеристиками БКЕ) чи систематизовані за ними. Наприклад, до базового категорійного елемента «Бізнес-процеси» належать такі категорійно орієнтовані інтеграційні ознаки: «Інформаційна структура системи управління, представлена системою економічних показників, є такою, що: забезпечує прозорість і наскрізність, концентрацію і локалізацію інформації про бізнес-процеси в елементах цільової, функціональної, організаційної структур (за змістовною характеристикою «процесний ландшафт»); забезпечує ідентифікацію параметрів бізнес-процесів для структурно-скоординованого управління економічною результативністю (за змістовною характеристикою «операційно-ресурсна параметризація») і станом суб'єкта господарювання (за змістовною характеристикою «вплив результативності на стан»).

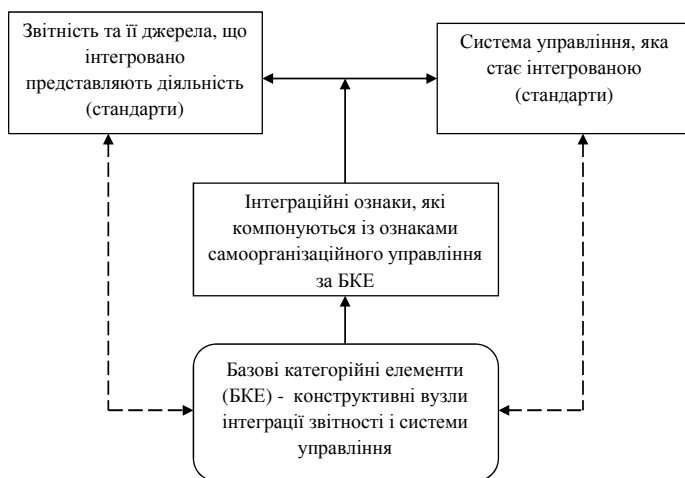

Рис. 1. Схематична модель реалізації інтеграційного базису

Надалі категорійно орієнтовані інтеграційні ознаки мають відобразитися (відтворитися) у звітності і системі (модуль-стандартах) управління. Таке відображення-прикріплення ознак відбуватиметься через інформаційні зв'язки звітів і модуль-стандартів, з урахуванням внутрішньостандартної і міжстандартної (загальносистемної) інтеграції.

Категорійно орієнтовані інтеграційні ознаки мають бути властиві (відтворені) для звітності як інтегрованої, що представлена звітом з управління, і доповнені іншою фінансовою та нефінансовою звітністю. Інтеграційні ознаки супроводжуватимуть формування інформації для інтегрованої звітності. Отже, ознаки формуватимуться індуктивно протягом звітного періоду, у ході діяльності й управління нею. Заплановані (бажані, очікувані) інтеграційні ознаки мають дедуктивно проектуватися (інтерпретуватися, специфікуватися) на рівні реального часу функціонування суб'єкта господарювання. Набуття-виконання інтеграційних ознак протягом звітного періоду розглядатиметься як протікання інтеграційного процесу, який супроводжуватиме бізнес-процеси, і до якого прийнятний процесно-орієнтований підхід до управління PDCA ("plan – do – check – act"), що застосовується в стандартах систем управління.

Досягнення певних показників діяльності в плинному часі пов'язуватиметься із здобуттям відповідних значень інтеграційних ознак, які утворюватимуться внаслідок інтеграційного впливу на конкретні бізнес-процеси. Тому формування інтеграційних ознак мають бути перманентно властиві для процесів прийняття і реалізації управлінських рішень та зорієнтовані на отримання звітної інтегрованої інформації як для власних цілей, так і репрезентативно привабливої – корисної для зацікавлених сторін. Загальна сукупність інтеграційних ознак представлена композицією ознак, узагальнених на рівні звітної інформації, і деталізованих за часовою шкалою діяльності, тобто в динаміці досягнення інформаційно-економічних параметрів за ключовими напрямками презентабельного узагальнення.

Визначимо передумови створення інформаційно-економічного підґрунтя «дедуктивно-індуктивного» становлення категорійно орієнтованих інтеграційних ознак.

Інтеграційні ознаки ідентифікуватимуться за базовими категорійними елементами, ґрунтуючись на взаємозв'язках економічної діяльності з соціальною і екологічною. Становлення інтеграційних ознак відбуватиметься завдяки інтегрованому мисленню, яке, як зазначається в [1]: передбачає активний розгляд суб'єктом зв'язку між операційними і функціональними одиницями і капіталами, що управляються; забезпечує інтегроване прийняття рішень (дій), зосереджених на створенні вартості в тактичному і стратегічному вимірах; збільшує ймовірність того, що у стандартній процедурі ведення бізнесу буде більш повно враховано інтереси (обґрунтовані потреби) ключових зацікавлених сторін. Набуття інтеграційних ознак проходитиме на принципах інформаційної інтеграції та їх економічно інтерпретованого застосування для висування вимог бізнес-процесів і реалізації на основі економічно обґрунтованих дій, з урахуванням впливів (прямих і зворотних) екологічних і соціальних чинників, інтересів зацікавлених сторін.

Процес створення вартості розглядатимемо через призму здійснення бізнес-процесів, у межах поєднання процесно-орієнтованого і вартісно-орієнтованого підходів до управління діяльністю, що дасть змогу увести в процеси прийняття і реалізації рішень (ППР) за бізнес-процесами процедури встановлення інтеграційних ознак. Отже, процес ППР щодо конкретного бізнес-процесу передбачатиме і виконання інтеграційного процесу. Рішення, які сам бізнес-процес, стає інтегрованим. Інтеграційні ознаки, що встановлюються, мають бути обґрунтовані в рішеннях на основі аналізу інтеграційних вигод і витрат.

Інтеграція як явище в управлінні може мати свій антипод – дезінтеграцію, можливі наслідки якої треба приймати як виклики до самоорганізації. Економічно обґрунтовані самоорганізаційні рішення мають узгоджуватися з економічно виваженими рішеннями щодо стану інтеграції. Інтеграційні ознаки поєднуюватимуться із самоорганізаційними ознаками, що встановлюються (аналогоподібно до інтеграційних ознак) за принциповими вимогами самоорганізаційного управління. В інформаційно-економічному контексті таке поєднання відбуватиметься на спільних базових категорійних елементах, за економічними рішеннями, які містять оцінки взаємних впливів інтеграційних і самоорганізаційних процесів, та прийняті на основі інформації з цих елементів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Система управління суб'єкта господарювання, яка створюється як інтегрована, будується на інтеграційній платформі-базисі. Реалізація інтеграційного базису як в ході створення, так і функціонування системи проявляється в набутті-становленні ознак інтеграції її системоутворювальними елементами. Інтеграційні ознаки повинні мати усі підсистеми, які об'єднуються в єдину офіційно статусну систему за стандартами систем управління економічною, соціальною, екологічною діяльністю. Інтеграційні ознаки втілюються за допомогою управлінських дій-рішень, які враховуватимуть взаємовпливи названих видів діяльності. Так, економічні інтегровані рішення передбачатимуть врахування причинно-наслідкових зв'язків із соціальними й екологічними факторами. Інформаційно-економічна основа таких рішень становитиме підґрунтя закріплення інтеграційних ознак. Змістовним наповненням такого підґрунтя буде узагальнена інформація на рівні інтегрованого звітування про комплексну діяльність як загалом по системі управління суб'єкта господарювання, так і в межах її підсистем. Теоретичну базу формування підґрунтя становитимуть принципи положення і структурні елементи стандартів звітності і систем управління. За цим підходом виокремлюємо концептуальні конструктивні елементи, які уніфіковані для звітності і систем управління та названі базовими категорійними, з огляду на представництво категорій менеджменту. За кожним з них, під час ухвалення та реалізації рішень проявлятимуться (плануватимуться і фактично фіксуватимуться) загальносистемні інтеграційні ознаки, які ставатимуть категорійно-орієнтованими та такими, що враховуватимуть інформаційні зв'язки підсистеми формування звітності з «крос-підсистемою» системи управління суб'єкта. Водночас у рішеннях треба врахувати аспект самоорганізаційного управління. Тому встановлення і використання інтеграційних ознак потрібно проводити сумісно із самоорганізаційними ознаками. Компонування інтеграційних і самоорганізаційних ознак в управлінських рішеннях для забезпечення керованості процесом інтеграції системи управління суб'єкта господарювання становитиме предмет подальшого дослідження.

Література

1. International Integrated Framework Reporting. URL: <https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>
2. Resource center. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/>
3. Sustainability Accounting Standards Board. URL: (дата звернення: 19.04.2022)
4. HIGH-LEVEL STRUCTURE – HLS. URL: <https://www.iso.org/management-system-standards-list.html>
5. Corporate Reporting Dialogue. The Landscape Map. URL: <https://www.corporatereportingdialogue.com/landscape-map/>
6. GUIDANCE ON INTEGRATED MANAGEMENT SYSTEM STANDARDS JUST UPDATED By Clare Naden on 15 November 2018. URL: <https://www.iso.org/news/ref2347.html>
7. Цікало, Є. І. Поєднання інтеграції і самоорганізації управління діяльністю суб'єкта господарювання : теоретичні основи та концептуальний підхід. Вісник

- соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць ; за ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2019. № 2-3 (70–71). С. 179–187.
8. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління. Наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>
 9. Directive 2013/34/ EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC / Official Journal of the European Union. *OJ L 182*, 29.06.2013. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034>
 10. Directive 2014/95/ EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups / Official Journal of the European Union. *OJ L 330*, 15.11.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>
 11. Guidelines on non-financial reporting (methodology for reporting non-financial information) of 5 July 2017 (2017/C 215/01). Official Journal of the European Union. *OJ L 215/01*, 05.07.2017. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705(01))
 12. Цікало Є. Формування інтеграційного базису системи управління суб'єкта господарювання. Формування ринкової економіки в Україні. 2016. Вип. 35. Ч. 2. С. 287–293.

References

1. International Integrated Framework Reporting. URL: <https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/> [in English].
2. Resource center. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/> [in English].
3. Sustainability Accounting Standards Board. URL: <https://www.sasb.org/> [in English].
4. HIGH-LEVEL STRUCTURE – HLS. URL: <https://www.iso.org/management-system-standards-list.html> [in English].
5. Corporate Reporting Dialogue. The Landscape Map. URL: <https://www.corporatereportingdialogue.com/landscape-map/> (accessed on 20.04.2021) [in English]
6. GUIDANCE ON INTEGRATED MANAGEMENT SYSTEM STANDARDS JUST UPDATED By Clare Naden on 15 November 2018. URL: <https://www.iso.org/news/ref2347.html> [in English].
7. Tsikalo, Ye. I. (2019). Poiednannia intehratsii i samoorhanizatsii upravlinnia diialnistiu subiekta hospodariuvannia: teoretychni osnovy ta kontseptualnyi pidkhid. [Combination of integration and self-organization of business entity's activity: theoretical principles and conceptual approach]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh*

-
- doslidzen - Bulletin of socio-economic research. Odesa: Odessa National Economic University, 2-3 (70-71), 179-187 [in Ukrainian].
8. Metodychni rekomendatsii zi skladannia zvituu pro upravlinnia. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.12.2018 № 982. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> [in Ukrainian].
 9. Directive 2013/34/ EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC / Official Journal of the European Union. *OJ L 182*, 29.06.2013. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0034> [in English].
 10. Directive 2014/95/ EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups / Official Journal of the European Union. *OJ L 330*, 15.11.2014. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095> [in English].
 11. Guidelines on non-financial reporting (methodology for reporting non-financial information) of 5 July 2017 (2017/C 215/01) / Official Journal of the European Union. *OJ L 215/01*, 05.07.2017. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52017XC0705(01)) [in English].
 12. Tsikalo, Ye. (2016). Formuvannia intehratsiinoho bazysu systemy upravlinnia subiekta hospodariuvannia [Formation of the integration basis of the management system of a business entity]. *Formuvannia rynkovoï ekonomiky v Ukraini - Formation of a market economy in Ukraine*, 35, vol. 2, 287–293 [in Ukrainian].

Статтю отримано 19 лютого 2022 р.

Article received February 19, 2022